

MOLNÁR VILMOS

Az ismeretlen ismerős

Apám emlékének

Hideg szelek kergetőztek a pesti bérházak között, hó-pelyheket is sodorva néha. Akik a zord idő ellenére az utcán jártak, szaporázták a lépést. Csak egy öregember nem sietett, megállt minden sarkon, önfeledten fűrkészte az épületeket. Nem látszott hajléktalannak, télikabátja tiszta volt, puhakalapja új.

Talán nem is volt olyan öreg, csak ahogy ment a Rottenbiller utcán, kissé bicegve, az mutatta koránál idősebbnek. Valami baj lehetett a bal lábával; a jobbal mindig gyorsabban lépett, hogy újra ránehezdedve, kímélje a balt.

De nem a fájós lába miatt állt meg gyakran nézelődni. Inkább úgy tűnt, keres valamit. Nem lelte egyik utcasarkon sem, mégsem csalódott, mindig talált helyette valami mást. Valami ismerőst, ami idegen mégis. Másabb, mint amilyennek valamikor látta. Vagy csak elképzelte.

Az öreg lassan kiért a Thököly útra. Balra már látszott a Baross tér fölött trónoló Keleti pályaudvar tömbje, amikor megállt. Elfáradt, de jókedve volt. Úgy érezte, fájós lába dacára teljesített valamit. S már gyalogolnia sem kell sokat.

Beteg lábával nehezen ült be egy taxiba. A fiatal sofőr a mobiljával volt elfoglalva, belefeledkezve nyomogatta a gombokat, valamit még gyorsan be akart fejezni. De az öregből már nagyon kikívánczolt, valakinek el kellett mondjia:

– Végigmentem a hosszú Rottenbiller utcán.

Sokat lát, sokat hall egy pesti taxis, ez sem alélt el a világrengető kijelentéstől. Ha már ez is teljesítmény, húzta el a száját. De eltéve a mobilt, csak ennyit mondott:

– Hosszabb utcák is vannak Pesten a Rottenbillerlennél.

Az öreg kajánul mosolygott. Nem értenek ezek a fiatalok semmit, hogyan is értenék? Időskori kétes kiváltság tudni a feleletet arra, amiről fiatalnak kérdése sincs. A sofőr várta, hogy bemondja az úticélt, de az öreg meglepő dologgal folytatta:

– Hiányoznak az utcasarkokról a dobkályhák.

– Mi... miféle dobkályhák? – nézett rá értetlenül a taxis.

– Amelyeken nénikék édesgesztenyét sütöttek. Meg amelyek fölött melengethették kezüket az arra járók

ilyen zimankós időben – mondta fel az öreg, mint valami leckét.

Egy habókos ült be a kocsiba, gondolta előbb a taxis, de aztán derengeni kezdett valami. Még nagyapja mesélte, hogy a hatvanas években ilyen dobkályhákön sütöttek télen a gesztenyét a pesti utcasarkokon, papírtölcsérben árulták. Nem két napig lehetett távol az öreg, gondolta a taxisofőr, hiszen manapság ilyen már nincs. Vagy csak karácsonyi vásárokon, mutatóban. Valami Nyugatra szakadt ipse lehet, aki hazajött nosztalgiázni fiatalkora helyszínein. Összevissza kajtat, keresi, melyik utcasarkon smárolt először. De hangosan csak ennyit kérdezett:

– Régen ment el Pestről?

– Soha nem éltem Budapesten – vágta rá rögtön az öreg, mint aki számított erre a kérdésre –, most járok itt életemben először.

– Honnan tud akkor ilyeneket? – csodálkozott a sofőr.

– Apám évekig járatta a Ludas Matyit – emlékezett az öreg –, gyerekkoromban sokat lapoztam én is. Távol éltünk Budapesttől, a határon túl, Romániában. Erdélynek is a legkeletibb részén, a hegyek között egy bányászvárosban. De a heti friss Ludással mindig érkezett hozzánk egy darab Budapest. Az itteniek csetlés-botlásai, s hogy pillanatnyilag épp mi foglalkoztatja őket. A pesti humor, meg hogy olyan akkurátusan voltak benne megrajzolva az épületek, az utcák. Városnézésnek is bevált. Brenner György, Sajdik Ferenc, Balázs-Piri Balázs – sorolta az öreg a karikaturistákat. Még tudta volna folytatni. De a fiatal taxis arcán látszott, nem mondanak semmit ezek a nevek neki, a Ludas rég megszűnt. Így abba hagyta.

Kis szünet után halkán újra beszélni kezdett, mintegy önmagának:

– Egyik számban olvastam egy humoreszket. Semmi különös, mégis tetszett. Arról szólt, hogy egy ember megy „a hosszú Rottenbiller utcán”. Mindig szerettem volna az az ember lenni. Izgalmas volt elképzelni magamnak egy másik életet. Hogy ott lakom a Rottenbiller utca valahány szám alatt, és épp hazafelé tartok. Ez az utca lett számomra Budapest. Nem a Margitsziget, nem a Lánchíd, nem a Vár. Rajz is volt az utcáról az írás mellett. Részletes, aprólékosan kidolgozott rajz. Brenner György mindig jeleskedett ebben. Sokszor tettem ki magam elé, jó volt nézni.

Az öreg maga elé révedt. Nem messze tőlük húzódott a Rottenbiller utca, a valóságos, ő most mégis a másikat, a megrajzoltat látta.

A fiatal taxis nemigen tudott mit mondani erre. Jó lenne, ha emlékezés helyett bementenél az utcélt, gondolta, s végre indulnának. De az öregre pillantva, nem jött, hogy rászóljon. Inkább ezt kérdezte:

– Ha annyira odavolt mindig a Rottenbiller utcáért, mért csak most jött el először megnézni? – Érezte a sofőr, ütős kérdést tett fel, s még megtoldotta: – Vagy mért nem települt át Magyarországra, Pestre?

Először úgy tűnt, az öreg nem hallotta a kérdést, vagy nem akar válaszolni. Amikor mégis megtette, tekintete kifejezéstelen volt, hangja tompa, mintha pincéből jönne:

– Jó darabig nem lehetett onnan csak úgy hipp-hopp külföldre utazni, körülményes volt kiváltani az útlevelet. Nem is adták ki minden évben, távol is éltünk a határtól... Később meg jött ez a lábfájás... Az áttelepülés ennél is nehezebb lett volna... Ha engedik egyáltalán... Mégsem ez számított. Egy-két ki-

vétel mindig akadt, de akkoriban arrafelé még nem volt szokás váltogatni az országot, mint a gatyát.

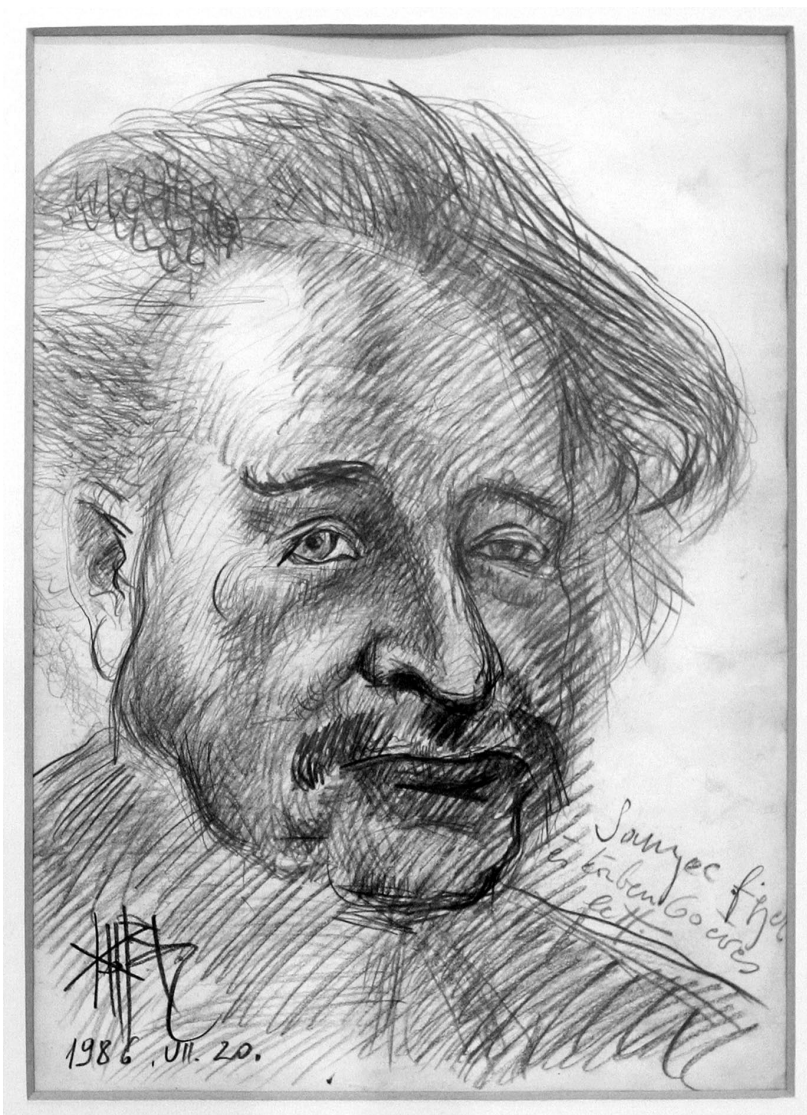
Elhallgatott, majd gyorsan befejezte:

– Szóval le fogják vágni a lábamat. Muszáj lesz, ha élni akarok. Nem vagyok egy utazós típus, de előtte még el kellett jöjjenek, hogy láthassam a Rottenbiller utcát.

Csend volt, mindketten hallgattak. Majd az öreg elővette a tárcáját. Tudta, nincs ingyen semmi. A pénz, amit a műszerfalra tett, borralaló kellett legyen, viteldíj nem lehetett. A taxi el sem mozdult a Baross tér mellől, a taxióra be sem volt kapcsolva.

Miután nehézkesen kikászálódott az autóból, az öreg lassan átbicegett a téren. Nemsokára indul a vonatja, hazaviszi a határon túlra, a hegyei közé. Örökre itt hagyja ezt a várost, amelyet már nem lesz módja megismerni a valóságban.

De amelyik mégis ismerős.

Kiss Sándor (grafit)